

Niet langer de dweil, maar de hand die de kraan dichtdraait

BBB-bijdrage Voorjaarsnota 2026

Voorzitter,

De Voorjaarsnota 2026 is technisch solide. Dat willen wij als BBB ook erkennen. Het gat van 1,3 miljoen euro is gedicht en 2,7 miljoen euro aan knelpunten is budgetneutraal opgevangen. Dat is gelukt door scherp assetmanagement en de inzet van incidentele reserves.

Maar daarmee wordt ook iets anders zichtbaar waar we vorig jaar al voor waarschuwden; de rek is eruit.

En precies daarom kijken wij vandaag niet alleen 2026, maar ook naar de richting die dit Dagelijks Bestuur kiest richting 2027 en de nieuwe bestuursperiode.

Want bovenop deze Voorjaarsnota ligt nu een addendum van 5 miljoen euro. Dat wordt gepresenteerd als noodzakelijke ruimte voor een verantwoorde overgang.

Maar voor ons is dit niet zomaar een technische aanvulling. Dit is politieke voorprogrammering.

Met dit addendum vraagt het huidige Dagelijks Bestuur extra financiële ruimte, terwijl de verkiezingen eraan komen en een nieuw bestuur straks eigen keuzes moet kunnen maken. Daarmee regeert dit Dagelijks Bestuur feitelijk over de eigen bestuursperiode heen.

Het gevolg daarvan is ook een extra lastenstijging van gemiddeld 2,6 procent.

Dat roept vragen op.

Welk recht meent het huidige Dagelijks Bestuur te hebben om nu al financieel voor te sorteren op keuzes die eigenlijk thuishoren bij het nieuwe bestuur?

En hoe gaat het Dagelijks Bestuur richting het verkiezingsjaar uitleggen dat de lasten opnieuw stijgen, terwijl de grote investeringsgolf nog moet komen?

Voorzitter,

Voor BBB raakt dit aan een groter patroon.

We zien al decenia lang dat waterbeheerplannen achter elkaar steeds meer nieuwe ambities worden opgenomen, maatregelen worden doorgeschoven (tot sommige projecten met 85%), pakketten worden aangevuld en kosten blijven oplopen. Dat patroon zet zich nu opnieuw voort richting het nieuwe Waterbeheerprogramma

Dat kan niet steeds worden afgedaan als pech, vertraging of complexiteit.

Als maatregelen meerdere planperioden nodig hebben, als waterkwaliteitsdoelen niet gehaald worden, als fysieke inrichting niet aantoonbaar genoeg resultaat oplevert en als kosten blijven stijgen, dan moeten wij niet alleen vragen om meer geld.

Dan moeten wij ons afvragen of de aanpak wel klopt.

Daarbij willen wij nadrukkelijk onze medewerkers noemen. De mensen in het veld. De mensen bij de stuwen, gemalen, zuiveringen, sloten, beken, dijken en watergangen. Zij staan met hun laarzen in de werkelijkheid en werken elke dag keihard.

Zij zien waar het water stilstaat.

Zij zien waar sloten dichtgroeien.

Zij zien waar overstorten effect hebben.

Zij zien waar foutaansluitingen vermoed worden.

Zij zien waar beken mooi zijn ingericht, maar het water nog steeds niet klopt.

Zij zien waar een project is opgeleverd, maar het beheer daarna alleen maar veel ingewikkelder wordt.

Juist daarom moeten wij als bestuur de vraag durven stellen:

geven wij deze mensen wel de juiste opdracht?

Te vaak beginnen we bij een maatregel. Een beekherstelproject. Een natuurvriendelijke oever. Een ecologische verbinding. Een nieuwe inrichting. Een extra programma. Een mooie kaart.

Maar water laat zich niet sturen door wensbeelden.

Een sloot wordt niet schoon omdat wij een rapport schrijven.

Een beek wordt niet gezond omdat wij hem mooier laten slingeren.

Een natuurgebied blijft niet schoon als de vervuiling gewoon blijft binnenkomen.

Als een nieuwe oever direct opnieuw vervuild wordt, wat hebben we dan gewonnen?

Als een beek mooi slingert, maar ondertussen stedelijk afvalwater, riooloverstorten, futaansluitingen, indirecte lozingen, medicijnresten, PFAS, ammonium of andere probleemstoffen blijft ontvangen, dan is dat toch geen schoon watersysteem?

Dan zijn we niet aan het oplossen. Dan zijn we aan het repareren wat aan de voorkant blijft binnenkomen.

En dat is niet eerlijk naar onze medewerkers.

Niet eerlijk naar de inwoners.

Niet eerlijk naar de belastingbetaler.

Daarom zegt BBB: bronherleidbaarheid moet leidend worden.

Niet alleen zeggen: het water voldoet niet.

Maar weten waarom het niet voldoet.

Niet alleen zeggen: er zijn probleemstoffen.

Maar weten waar ze vandaan komen.

Niet alleen zeggen: landbouw, stad, bedrijf, riool, rwzi of buitenland.

Maar aantonen welke bron welk aandeel heeft.

Niet alleen zeggen: een maatregel draagt bij.

Maar meten of het werkelijk beter wordt.

Dat geldt voor iedereen. Voor landbouw, bedrijven, industrie, zorginstellingen, huishoudens, gemeenten, rwzi's, riooloverstorten, futaansluitingen, indirecte lozingen en ook voor vervuiling die van buiten ons gebied komt.

Water stopt niet bij een perceel, niet bij een gemeentegrens en niet bij een landsgrens.

Voorzitter,

Bronherleidbaarheid is geen luxe. Het is financiële noodzaak.

Want de duurste maatregel is niet de maatregel die veel kost.

De duurste maatregel is de maatregel die niets oplost en daarna ook nog jarenlang beheer vraagt.

Als wij blijven investeren zonder eerst zeker te weten waar de bron zit, welk probleem we oplossen en welk effect we verwachten, dan vragen we onze inwoners om belasting te betalen voor maatregelen waarvan de werking onvoldoende hard is.

Dat is niet verantwoord begroten.

Daarom moet de volgorde anders:

Eerst het systeem begrijpen.

Eerst de bron vinden.

Eerst de kraan dicht.

Dan pas de inrichting.

Dat is niet minder ambitieus. Dat is juist ambitieuzer.

Want het is makkelijker om kilometers beekherstel, natuurvriendelijke oevers of aantallen vispassages te rapporteren dan om eerlijk te zeggen: deze stof is gedaald, deze bron is aangepakt, deze parameter is verbeterd en dit waterlichaam functioneert aantoonbaar beter.

Maar dat laatste is waar het om moet gaan.

Niet rapporteren wat we doen.

Maar rapporteren wat werkt.

Voorzitter,

Dat geldt ook voor ruimtelijke keuzes.

Als er gebouwd wordt in laaggelegen of watergevoelige gebieden, verdwijnt het waterprobleem niet. Het verschuift. Naar het buitengebied. Naar landbouwgrond. Naar gebieden waar voedsel wordt geproduceerd. En dat sluit niet aan bij de strategische Agenda Voedselzekerheid van de staatssecretaris van LVVN.

Dan wordt een ruimtelijke keuze in de stad een wateropgave voor het buitengebied.

Ook daar moet het waterschap niet alleen achteraf adviseren, repareren, pompen, bergen en compenseren. Het waterschap moet vooraf duidelijk kunnen zeggen: dit kan wel, dit kan niet, en dit kan alleen als de wateropgave echt is opgelost.

Wij zijn niet tegen woningbouw.

Maar BBB is wel tegen beleid waarbij mooie doelen op elkaar worden gestapeld, terwijl de mensen in het veld én de belastingbetaler daarna de rekening krijgen.

Voorzitter,

Daarom hebben wij bij deze Voorjaarsnota en het addendum een duidelijke boodschap aan het DB.

Zorg voor een realistische en toekomstbestendige begroting.

Houd binnen deze bestuursperiode de tarieven strak binnen de kaders van het bestuursakkoord.

Leg geen financiële verplichtingen over de verkiezingen heen zonder volledige politieke afweging.

Maak zichtbaar wat maatregelen kosten, wat ze opleveren en welk effect ze aantoonbaar hebben.

En maak bronherleidbaarheid leidend voordat opnieuw grote pakketten worden vastgesteld.

BBB wil geen Voorjaarsnota die technisch klopt, maar bestuurlijk vooruitgrijpt op keuzes van het volgende bestuur.

Wij willen geen begroting die sluit door incidentele ruimte, terwijl structurele lasten blijven oplopen.

Wij willen geen waterbeheerprogramma dat opnieuw mooi klinkt op papier, maar vastloopt in uitvoering, beheer en betaalbaarheid.

En wij willen vooral niet dat onze medewerkers blijven dweilen zolang de kraan openstaat.

Het waterschap moet niet langer de dweil zijn, maar de hand die de kraan dichtdraait.

Voorzitter,

De motie Bron herleidbaarheid als hoofdstuk in het waterbeheersprogramma is ingetrokken omdat door u en de heer De Groot werd aangegeven dat dit al was al besproken in een themabijeenkomst en dat dit door het dagelijks bestuur al was toegezegd.

Maar in het toezeggingenregister vinden wij geen concrete toezegging over een afzonderlijk hoofdstuk Bron herleidbaarheid in het WaterBeheersProgramma 2028-2033.

Kan het Dagelijks Bestuur vóór de tweede termijn aangeven waar we precies deze toezegging kunnen terugvinden?

Fractie BBB, Waterschap Aa en Maas